

Magne Lindholm:

Korrekt, men usaklig

Klassekampen "I dag" 14.04.2005

Forfallet er ikke hva det en gang var. Ikke engang i avisene.

Den ekle følelsen av at jeg mistet en god forargelse seig inn over meg på en hard trebenk i Gamle Festsal en fredag i april, mens min kollega Thore Roksvold disputerte for den filosofiske doktorgrad. Thore har nemlig undersøkt om avisspråket var bedre før, og funnet ut at det var det slett ikke. Det var bare annerledes. Normer og språk har forandret seg parallellt, og dagens avisspråk er i tråd med vår tids språknormer. Det ser den som hever hodet opp over ordfeilenes og kommareglenes malstøm.

Dette er upopulær lesning. Ikke bare fordi Thore har brukt 867 sider på å begrunne det, sånn at Universitetet må dele ut boka gratis i håp om at noen i det hele tatt skal ta i den. Hvis påstanden er riktig kan den ødelegge både nattesøvnen og selvbildet til leserbrevskrivende lektorer og seniorjournalister med førtidspensjoneringstilbøyeligheter. Selvfølgelig rykket Aftenposten ut med et dementi allerede før disputasen, og forsikret om at alt er som før, som før. Forfallet går sin gang. Hvis dette er riktig er det oppsiktsvekkende at Aftenposten i det hele tatt er i stand til å ytre noe som helst, for Finn-Erik Vinje dokumenterte nemlig en katastrofalt lav språklig standard i avisa alt i 1995. Det er omtrent elleve år siden, for å holde meg på presisjonsnivået fra den gang. Metoden som skal sikre kursen mot avgrunnen ser ut til å være at journalistene ikke får lov til å lese bøkene før de skriver om dem. Dementiet kom nemlig så kjapt at det var fysisk umulig å lese avhandlingen før kommentaren sto på trykk. Nå er det et gammelt journalisttriks å begynne med å bla seg fram til konklusjonen, så jeg gjør det jeg også. På side 572 kan Thore fortelle at avisspråket var enklere, mer presist, mer korrekt og mer engasjerende i 1993 enn i 1903, 1933 og 1963. Det eneste som var verre i 1993 var at språket var mest usaklig da.

Korrekt, men usaklig. Hvordan kan det stemme? Her må Thores grammatiske pedanteri vike for Magnes politiske proklamasjoner: Det stemmer veeeeeldig bra med vår tids detaljfikserte journalistideologi. Både fagdiskusjonen og Vær Varsom-plakaten har utviklet seg til en liste over teknikker. De tekniske grepene skal sikre at journalisten står fram som skyldfri i alle situasjoner. Så lenge de tekniske detaljene er i orden, betyr det ingen ting om helheten blir spinn hakkende gal. Dette var altså tydelig for tolv år siden, før SMS og Internett. Tenk da hvor ille det må være i dag! Jeg begynner alt å føle meg bedre, altså mer forarget, igjen.